

Opracowanie sygnałne

Instrumenty finansowe przedsiębiorstw niefinansowych w 2015 roku

W badaniu Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) obejmującym dane za 2015 r. uczestniczyło 1497 podmiotów¹. W aktywach instrumenty finansowe wykazało 1416 przedsiębiorstw na kwotę 261,7 mld zł, natomiast w pasywach instrumenty finansowe wykazało 1231 przedsiębiorstw i wyniosły one 287,3 mld zł.

Tabl. 1. Instrumenty finansowe i pochodne według statusu organizacyjnego przedsiębiorstw

Wyszczególnienie	przedsiębiorstwa działające samodzielnie	jednostki dominujące w grupie kapitałowej	jednostki zależne w grupie kapitałowej	jednostki dominujące i zależne w grupie kapitałowej
	w mln zł			
Instrumenty finansowe - aktywa	14 042,7	153 722,2	37 028,6	56 912,9
Instrumenty finansowe - pasywa	14 444,8	135 573,7	40 982,6	96 323,8
Instrumenty pochodne - aktywa	506,1	1 717,9	3 164,0	1 227,1
Instrumenty pochodne - pasywa	854,1	2 778,1	2 883,7	510,9

W niniejszej informacji przedstawiono wyniki badania przedsiębiorstw niefinansowych, które wykazały w bilansach instrumenty finansowe. Przedsiębiorstwa oceniały również współpracę z bankami, zakładami ubezpieczeń i firmami windykacyjnymi. Wskaźnik kompletności badania (stosunek liczby złożonych sprawozdań do liczby podmiotów zobowiązanych do ich złożenia) wyniósł 97,5%². Wśród badanych przedsiębiorstw zdecydowaną większość, czyli 89,7%, stanowiły podmioty należące do sektora prywatnego. Udział przedsiębiorstw należących do sektora publicznego wyniósł 10,3%.

Ze względu na formę prawną, wśród badanej zbiorowości 97,1% ogólnej liczby podmiotów było zorganizowanych w formie spółek: akcyjnych – 566, z ograniczoną odpowiedzialnością – 772, jawnych – 36, komandytowych – 68 oraz komandytowo-akcyjnych – 10. Pozostałe podmioty stanowiły 2,9% ogółu badanych, wśród nich było 39 spółdzielni.

Spśród badanych przedsiębiorstw 178 to spółki, których akcje notowane były na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie (GPW), z tego jednostki: dominujące w grupie kapitałowej – 109, zależne – 11, dominujące i zależne – 39 oraz 19 przedsiębiorstw działających samodzielnie.

Ze względu na podstawowy rodzaj działalności (według PKD 2007), największy odsetek stanowiły podmioty gospodarcze należące do sekcji: C „Przetwórstwo przemysłowe” – 48,9%, G „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle” – 19,4% oraz F „Budownictwo” – 8,1%. Przedsiębiorstwa prowadzące działalność w innych sekcjach PKD stanowiły 23,6% ogółu badanych podmiotów.

¹W badaniu uczestniczyło 1497 podmiotów z tego: 565 przedsiębiorstw działających samodzielnie, 285 jednostek dominujących w grupie kapitałowej, 446 zależnych oraz 201 jednocześnie dominujących i zależnych.

²Do badania wytypowano 1535 przedsiębiorstw. Wybrane zostały przedsiębiorstwa, które przynajmniej w jednym z kwartałów 2015 r. w sprawozdaniu RF-01 *kwartalne statystyczne sprawozdanie o aktywach i pasywach finansowych* wykazały obecność wybranych instrumentów finansowych.

W 2015 r. w badanych przedsiębiorstwach pracowało 1499,5 tys. osób, z tego w podmiotach o liczbie pracujących powyżej 249 pracowało – 1363,1 tys. osób, a w przedsiębiorstwach o liczbie pracujących do 249 – 136,4 tys. osób.

Tabl. 2. Pracujący według statusu organizacyjnego przedsiębiorstw

Wyszczególnienie	liczba przedsiębiorstw	liczba przeds. o liczbie prac. <=249	struktura	liczba przeds. o liczbie prac. >249	struktura
			w %		w %
Ogółem, z tego:	1497	789	100,0	708	100,0
przedsiębiorstwa działające samodzielnie	565	418	53,0	147	20,8
jednostki dominujące w grupie kapitałowej	285	125	15,8	160	22,6
jednostki zależne w grupie kapitałowej	446	198	25,1	248	35,0
jednostki dominujące i zależne w grupie kapitałowej	201	48	6,1	153	21,6

W przedsiębiorstwach działających samodzielnie zatrudnionych było 170,4 tys. osób, w jednostkach dominujących – 374,2 tys., w zależnych – 291,7 tys., a w dominujących i zależnych – 299,0 tys. osób. Najwięcej podmiotów zlokalizowanych było w województwach: mazowieckim – 22,2%, śląskim – 15,3% i wielkopolskim – 10,8%, natomiast najmniej w województwach: podlaskim 1,5% i opolskim 1,7%. Wśród badanych 178 przedsiębiorstw notowanych na GPW najwięcej bo 25,8% ma siedzibę w województwie mazowieckim.

1. Dane finansowe badanych przedsiębiorstw

Badanie IF „Instrumenty finansowe przedsiębiorstw niefinansowych” charakteryzuje pewna specyfika, gdyż uwzględnia ona przedsiębiorstwa o różnym statusie organizacyjnym (jednostki dominujące w grupach kapitałowych, jednostki zależne, jednostki dominujące i jednocześnie zależne oraz przedsiębiorstwa działające samodzielnie). Prezentowane dane finansowe dotyczące bilansów i rachunków wyników pochodzą ze sprawozdań skonsolidowanych i jednostkowych, przez co porównywalność tych danych nie jest pełna. Pozostałe prezentowane dane dot. importu, eksportu, instrumentów finansowych i pochodnych dotyczą osobno traktowanych operacji wykonanych przez daną jednostkę gospodarczą.

a. Skonsolidowane dane finansowe

Spośród ogółu badanych podmiotów skonsolidowane sprawozdanie finansowe wykazało 336 podmiotów, ich aktywa wyniosły 816,2 mld zł. Najwyższą wartość aktywów – 621,9 mld zł wykazały jednostki dominujące w grupie kapitałowej, natomiast aktywa jednostek jednocześnie dominujących i zależnych wyniosły 194,3 mld zł. W majątku ogółem tych podmiotów udział aktywów trwałych wyniósł 71,5%, zaś aktywów obrotowych 27,7%.

Kapitał własny podmiotów wykazujących skonsolidowane sprawozdanie finansowe wyniósł 373,4 mld zł i stanowił 45,8% pasywów tej grupy podmiotów. Najwyższy udział w tym kapitale, bo 77,9%, miały jednostki dominujące w grupie kapitałowej. Kapitał własny w jednostkach dominujących i jednocześnie zależnych wyniósł 82,6 mld zł. Zobowiązania ogółem zanotowano w kwocie 387,1 mld zł i stanowiły one 47,4% pasywów. Najwyższą wartość zobowiązań bo 281,6 mld zł wykazały jednostki dominujące w grupie kapitałowej, natomiast jednostki dominujące i zależne 105,4 mld zł. W strukturze zobowiązań nieznacznie przeważały zobowiązania długoterminowe, których udział w zobowiązaniach razem tej grupy podmiotów wyniósł 50,3%

Wynik finansowy podmiotów wykazany w skonsolidowanych sprawozdaniach finansowych był ujemny w kwocie 5,6 mld zł, w tym 4,5 mld zł to strata wygenerowana przez jednostki dominujące w grupie

kapitałowej, natomiast 1,1 mld zł to strata jednostek dominujących i zależnych. Podmioty te odnotowały zysk na działalności operacyjnej, który stanowił 11,6 mld zł, w tym 75,7% to zysk odnotowany przez jednostki dominujące, a 24,3% przez dominujące i zależne.

b. Jednostkowe dane finansowe

Sprawozdania finansowe jednostkowe wykazało 1161 przedsiębiorstw; ich aktywa wyniosły 502,4 mld zł. Najwyższą wartość aktywów, bo 206,1 mld zł, wykazały jednostki zależne w grupie kapitałowej. Jednostki dominujące i zależne wykazały aktywa w kwocie 146,8 mld zł, natomiast aktywa przedsiębiorstw działających samodzielnie wyniosły 101,2 mld zł. W majątku ogółem tej grupy podmiotów udział aktywów trwałych wyniósł 64,3%, zaś aktywów obrotowych 35,7%.

Kapitał własny podmiotów wykazujących jednostkowe sprawozdania finansowe wyniósł 263,8 mld zł i stanowił 52,5% pasywów. Najwyższy udział w tym kapitale, bo 40,9% miały jednostki zależne w grupie kapitałowej. Kapitał własny w jednostkach dominujących i jednocześnie zależnych wyniósł 76,3 mld zł, w podmiotach działających samodzielnie 51,1 mld zł, natomiast w jednostkach dominujących 28,6 mld zł. Zobowiązania ogółem podmiotów wykazujących jednostkowe sprawozdania finansowe zanotowano w kwocie 189,8 mld zł i stanowiły one 37,8% pasywów. Najwyższą wartość zobowiązań bo 80,9 mld zł wykazały jednostki zależne w grupie kapitałowej, natomiast jednostki dominujące i zależne 58,1 mld zł. Udział zobowiązań pozostałych podmiotów wyniósł 26,8%. W strukturze zobowiązań przeważały zobowiązania krótkoterminowe, których udział w zobowiązaniach razem tej grupy podmiotów wyniósł 65,9%.

Wynik finansowy podmiotów wykazany w jednostkowych sprawozdaniach finansowych wyniósł 21,3 mld zł, w tym najwięcej bo 9,8 mld zł zysku wygenerowały jednostki zależne w grupie kapitałowej oraz 6,7 mld zł jednostki dominujące i zależne. Z kolei, wynik finansowy na działalności operacyjnej stanowił 28,3 mld zł, w tym 43,1% to zysk jednostek zależnych, 31,1% dominujących i zależnych a 18,3% to zysk przedsiębiorstw działających samodzielnie.

Saldo przepływów pieniężnych netto razem było ujemne w kwocie 96,7 mld zł, z tego: dodatnie saldo 40,7 mld zł miały przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej, zaś ujemne salda odnotowano dla przepływów z działalności inwestycyjnej oraz z działalności finansowej odpowiednio: -116,1 mld zł oraz -21,3 mld zł.

Szczegółowe dane odnośnie bilansów, rachunków zysków i strat, przepływów pieniężnych zawarto w załączniku do Informacji w Tabl. 1-14.

2. Wartość eksportu i importu badanych przedsiębiorstw

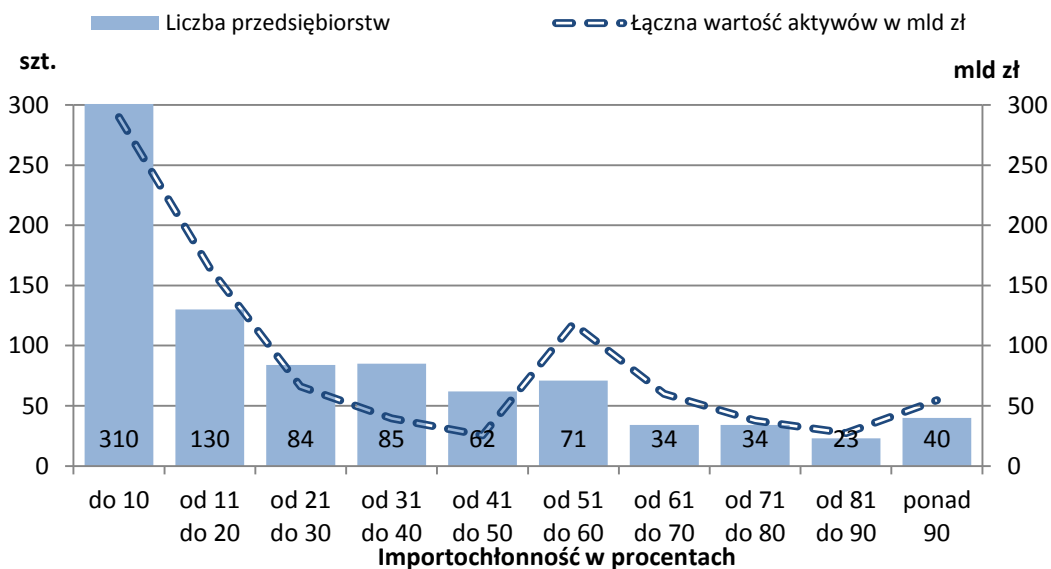
W badanej zbiorowości eksport i import wykazały odpowiednio 1014 i 1083 podmioty i stanowiły one 67,7% i 72,3% ogółu badanych. Eksport badanych przedsiębiorstw w 2015 r. wyniósł 258,8 mld zł. Najwyższy udział w łącznym eksporcie miały podmioty działające w sekcji C „Przetwórstwo przemysłowe” – 80,7%. Import w 2015 r. wyniósł 239,5 mld zł. Najwyższy udział w łącznym imporcie odnotowano w podmiotach działających w sekcjach: C „Przetwórstwo przemysłowe” – 74,5% oraz G „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle” – 14,8%.

Tabl. 5. Eksport i import według statusu organizacyjnego przedsiębiorstw

Wyszczególnienie	liczba przedsiębiorstw	wartość	struktura wg wartości
		w mln zł	w %
Eksport ogółem, z tego	1014	258 783,6	100,0
przedsiębiorstwa działające samodzielnie	307	28 173,1	10,9
Jednostki dominujące w grupie kapitałowej	208	83 632,3	32,3
Jednostki zależne w grupie kapitałowej	337	106 065,3	41,0
Jednostki dominujące i zależne w grupie kapitałowej	162	40 913,0	15,8
Import ogółem, z tego	1083	239 493,5	100,0
przedsiębiorstwa działające samodzielnie	329	20 950,6	8,7
Jednostki dominujące w grupie kapitałowej	213	98 225,4	41,0
Jednostki zależne w grupie kapitałowej	368	80 767,1	33,7
Jednostki dominujące i zależne w grupie kapitałowej	173	39 550,4	16,5

Szacunkową importochłonność produkcji, wyrażoną w procentach jako iloraz kosztu importu zaopatrzeniowego do wartości produkcji sprzedanej ogółem wykazało 873 przedsiębiorstwa. Najwięcej podmiotów, bo 310 wykazało poziom importochłonności poniżej 10%, zaś najmniej, bo 40 wykazało importochłonność ponad 90%.

Wykres 1. Szacunkowa importochłonność produkcji w przedsiębiorstwach

Szczegółowe dane o wartości importu i eksportu oraz ich strukturze walutowej zamieszczono w załączniku do Informacji w Tabl. 15-20.

3. Instrumenty finansowe, w tym instrumenty pochodne badanych przedsiębiorstw

a. Instrumenty finansowe

Instrumenty finansowe po stronie aktywów lub pasywów wykazało w 2015 r. łącznie 1493 podmioty. Instrumenty finansowe w aktywach wykazało 1416 przedsiębiorstw i stanowiły one 94,6% ogółu badanych podmiotów. Instrumenty finansowe w pasywach wykazało 1231 podmiotów, czyli 82,2% ogółu.

Tabl. 6. Instrumenty finansowe według statusu organizacyjnego przedsiębiorstw

Wyszczególnienie	liczba przedsiębiorstw	wartość	struktura wg wartości
		w mln zł	w %
Instrumenty finansowe – aktywa ogółem, z tego:	1416	261 706,4	100,0
przedsiębiorstwa działające samodzielnie	528	14 042,7	37,3
jednostki dominujące w grupie kapitałowej	276	153 722,2	19,5
jednostki zależne w grupie kapitałowej	416	37 028,6	29,4
jednostki dominujące i zależne w grupie kapitałowej	196	56 912,9	13,8
Instrumenty finansowe – pasywa ogółem, z tego:	1231	287 324,8	100,0
przedsiębiorstwa działające samodzielnie	424	14 444,8	34,4
jednostki dominujące w grupie kapitałowej	255	135 573,7	20,7
jednostki zależne w grupie kapitałowej	364	40 982,5	29,6
jednostki dominujące i zależne w grupie kapitałowej	188	96 323,7	15,3

Wartość instrumentów finansowych badanych przedsiębiorstw wykazanych po stronie aktywów, wyniosła 261,7 mld zł, w tym największe udziały należały do kategorii „udziałowe instrumenty kapitałowe” – 37,5%, oraz „depozyty i pożyczki udzielone” – 36,7%.

W przedsiębiorstwach działających samodzielnie wartość instrumentów finansowych w aktywach wyniosła 14,0 mld zł, w tym największe udziały należały do kategorii: „depozyty i pożyczki udzielone” – 57,4% oraz „udziałowe instrumenty kapitałowe” – 33,3%. W jednostkach dominujących w grupie kapitałowej instrumenty finansowe w aktywach wyniosły 153,7 mld zł, w tym największy udział należał do kategorii „udziałowe instrumenty kapitałowe” – 41,8%. W jednostkach zależnych instrumenty finansowe w aktywach wyniosły 34,4 mld zł, w tym największy udział należał do kategorii „depozyty i pożyczki udzielone” – 45,1%. W jednostkach jednocześnie dominujących i zależnych, instrumenty finansowe w aktywach wyniosły 56,9 mld zł, w tym największe udziały należały do kategorii: „depozyty i pożyczki udzielone” – 42,0% i „udziałowe instrumenty kapitałowe” – 32,4%.

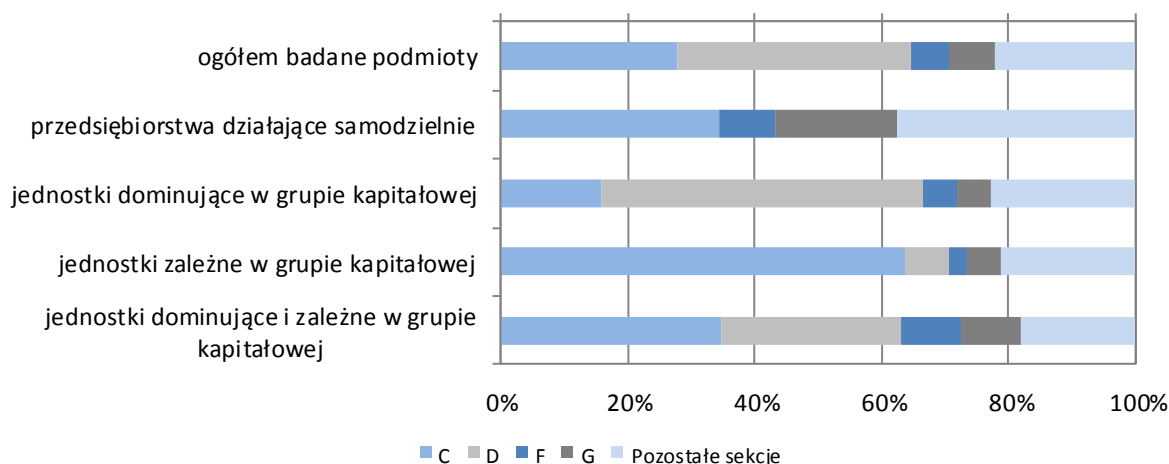
W podmiotach o liczbie pracujących powyżej 249 instrumenty finansowe po stronie aktywów wyniosły 226,9 mld zł, zaś o liczbie pracujących do 249 – 34,8 mld zł.

Przedsiębiorstwa notowane na GPW wykazały instrumenty finansowe w aktywach w kwocie 131,1 mld zł, czyli 50,1% wartości wszystkich instrumentów finansowych w aktywach badanych podmiotów.

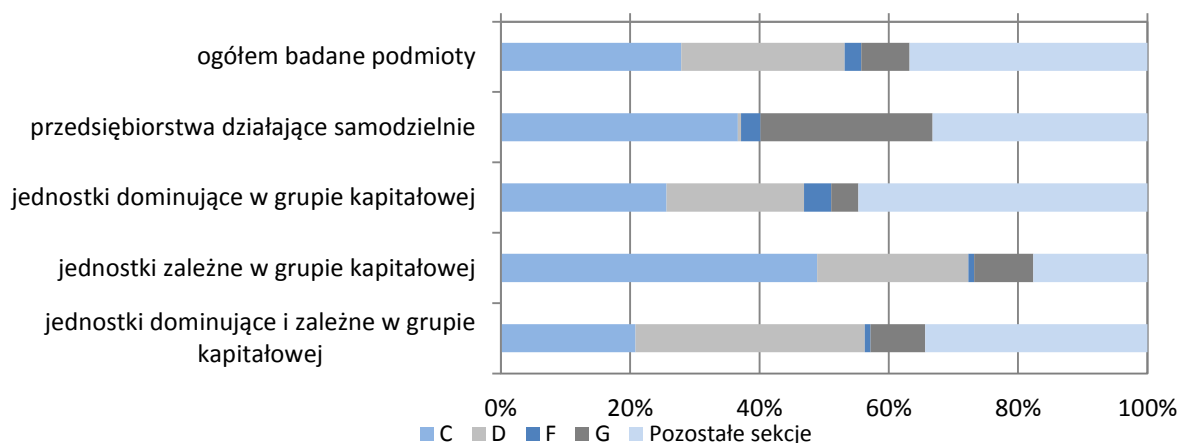
Wartość instrumentów finansowych po stronie pasywów badanych przedsiębiorstw wyniosła 287,3 mld zł, w tym największy udział należał do kategorii „kredyty i pożyczki otrzymane” – 53,6%; a udział zobowiązań z tytułu instrumentów finansowych” – 44,9%.

W przedsiębiorstwach działających samodzielnie wartość instrumentów finansowych w pasywach wyniosła 14,4 mld zł, w tym największy udział należał do kategorii „kredyty i pożyczki otrzymane” – 69,2%. W jednostkach dominujących w grupie kapitałowej instrumenty finansowe w pasywach wyniosły 135,6 mld zł, w tym największy udział należał do kategorii „kredyty i pożyczki otrzymane” – 55,0%. W jednostkach zależnych w grupie kapitałowej wartość instrumentów finansowych w pasywach wyniosła 41,0 mld zł, w tym największy udział należał do kategorii „kredyty i pożyczki otrzymane” – 58,2%. Wartość instrumentów finansowych wykazanych po stronie pasywów w jednostkach jednocześnie dominujących i zależnych wyniosła 96,3 mld zł, w tym największy udział należał do kategorii „zobowiązania z tytułu instrumentów finansowych” – 49,5%.

Wykres 2. Instrumenty finansowe w aktywach badanych przedsiębiorstw, wg sekcji PKD

Wykres 3. Instrumenty finansowe w pasywach badanych przedsiębiorstw, wg sekcji PKD

W podmiotach o liczbie pracujących powyżej 249 instrumenty finansowe po stronie pasywów miały wartość 258,3 mld zł, zaś o liczbie pracujących do 249 – 29,1 mld zł.

Przedsiębiorstwa notowane na GPW wykazały instrumenty finansowe w pasywach w kwocie 115,8 mld zł, czyli 40,3% wartości wszystkich instrumentów finansowych w pasywach badanych podmiotów.

Tabl. 7. Instrumenty finansowe według rodzajów

Wyszczególnienie	2015	
	instrumenty finansowe	
	w mln zł	w %
Instrumenty finansowe – aktywa, z tego:	261 706,4	100,0
udziałowe instrumenty kapitałowe, w tym:	98 168,9	37,5
Akcje	77 304,3	29,5
certyfikaty inwestycyjne	4 928,7	1,9
instrumenty dłużne, w tym:	19 346,3	7,4
obligacje Skarbu Państwa	424,2	0,2
depozyty i pożyczki udzielone	95 917,7	36,7

instrumenty pochodne, w tym:	6 615,1	2,5
instrumenty wbudowane i zabezpieczające	1 756,2	0,7
pozostałe instrumenty finansowe	41 658,4	15,9
Instrumenty finansowe – pasywa, z tego:	287 324,8	100,0
kredyty i pożyczki otrzymane	154 096,1	53,6
leasing finansowy	4 273,2	1,5
zobowiązania z tytułu instrumentów finansowych, w tym:	128 955,5	44,9
zobowiązania z tytułu emisji własnych obligacji	89 684,0	31,2
zobowiązania z tytułu instrumentów pochodnych, w tym:	7 026,8	2,4
instrumenty wbudowane i zabezpieczające	2 261,3	0,8
pozostałe zobowiązania z tytułu instrumentów finansowych	32 244,7	11,2

Szczegółowe dane odnośnie wartości instrumentów finansowych zamieszczono w załączniku do Informacji w Tabl. 21-24.

b. Instrumenty pochodne

W badanej zbiorowości instrumenty pochodne w aktywach w końcu roku 2015 wykazało 338 podmiotów, zaś w pasywach – 396. Instrumenty pochodne wykazane w aktywach badanych podmiotów miały wartość 6,6 mld zł, w tym największy udział miały kontrakty forward – 57,1% oraz kontrakty swap – 35,9%.

Tabl. 8. Instrumenty pochodne według statusu organizacyjnego przedsiębiorstw

Wyszczególnienie	liczba przedsiębiorstw	wartość	struktura wg wartości
		w mln zł	w %
Instrumenty pochodne – aktywa, z tego:	338	6 615,1	100,0
przedsiębiorstwa działające samodzielnie	65	506,1	7,7
jednostki dominujące w grupie kapitałowej	60	1 717,9	26,0
jednostki zależne w grupie kapitałowej	155	3 164,0	47,8
jednostki dominujące i zależne w grupie kapitałowej	58	1 227,1	18,6
Instrumenty pochodne – pasywa, z tego:	396	7 026,8	100,0
przedsiębiorstwa działające samodzielnie	74	854,1	12,2
jednostki dominujące w grupie kapitałowej	69	2 778,1	39,5
jednostki zależne w grupie kapitałowej	183	2 883,7	41,0
jednostki dominujące i zależne w grupie kapitałowej	70	510,9	7,3

W przedsiębiorstwach działających samodzielnie wartość instrumentów pochodnych wykazanych po stronie aktywów osiągnęła 0,5 mld zł, w tym największy udział miały kontrakty forward – 93,2%. Dla jednostek dominujących w grupie kapitałowej wartość instrumentów pochodnych wykazanych w aktywach wyniosła 1,7 mld zł, w tym największy udział miały kontrakty swap – 75,5%. W jednostkach zależnych instrumenty pochodne wykazane po stronie aktywów wyniosły 3,2 mld zł, w tym największy udział należał do kontraktów forward – 93,6%. W jednostkach dominujących i zależnych wartość ta wyniosła 1,2 mld zł, w tym największy udział miały także kontrakty forward – 77,9%.

W podmiotach o liczbie pracujących powyżej 249 wartość instrumentów pochodnych w aktywach wyniosła 6,1 mld zł, zaś o liczbie pracujących do 249 – 0,5 mld zł.

Przedsiębiorstwa notowane na GPW wykazały instrumenty pochodne w aktywach w kwocie 2,7 mld zł, czyli 41,3% wartości wszystkich instrumentów pochodnych w aktywach badanych podmiotów.

Wartość instrumentów pochodnych w pasywach analizowanych przedsiębiorstw wyniosła 7,0 mld zł, w tym najwyższy udział miały kontrakty forward – 57,1% oraz kontrakty swap – 35,9%. W przedsiębiorstwach działających samodzielnie wartość instrumentów pochodnych w pasywach wyniosła

0,9 mld zł, w tym najwyższy udział należał do kontraktów forward – 95,1%. W jednostkach dominujących wartość instrumentów pochodnych wykazanych w pasywach wyniosła 2,8 mld zł, w tym kontrakty swap miały najwyższy udział – 76,9%. W jednostkach zależnych instrumenty pochodne po stronie pasywów osiągnęły wartość 2,9 mld zł, w tym kontrakty forward stanowiły 94,8%. Wartość instrumentów pochodnych w pasywach jednostek dominujących i zależnych wyniosła 0,5 mld zł, w tym najwyższy udział miały kontrakty swap – 50,5% i forward – 32,4%.

W podmiotach o liczbie pracujących powyżej 249 wartość instrumentów pochodnych w pasywach wyniosła 6,4 mld zł, zaś o liczbie pracujących do 249 – 0,6 mld zł.

Przedsiębiorstwa notowane na GPW wykazały instrumenty pochodne w pasywach w kwocie 3,8 mld zł, czyli 53,8% wartości wszystkich instrumentów pochodnych w pasywach badanych podmiotów.

Tabl. 9. Instrumenty pochodne według rodzajów

Wyszczególnienie	2015	
	instrumenty pochodne	
	w mln zł	w %
Instrumenty pochodne – aktywa ogółem, z tego:	6 615,1	100,0
Kontrakty forward	4 651,6	70,3
Kontrakty futures	82,8	1,3
Opcje	170,5	2,6
Kontrakty swap, w tym:	1 610,7	24,3
CIRS	580,9	8,8
Pozostałe instrumenty pochodne	99,4	1,5
Instrumenty pochodne – pasywa ogółem, z tego:	7 026,8	100,0
Kontrakty forward	4 010,5	57,1
Kontrakty futures	61,3	0,9
Opcje	294,5	4,2
Kontrakty swap, w tym:	2 522,3	35,9
CIRS	197,0	2,8
Pozostałe instrumenty pochodne	138,1	2,0

Szczegółowe dane odnośnie wartości instrumentów pochodnych zamieszczono w załączniku do Informacji w Tabl. 25-28.

Wynik na inwestycjach w instrumenty finansowe ogółem w 2015 r. wykazało 637 podmiotów, z tego 122 jednostki dominujące w grupie kapitałowej, 222 jednostki zależne, 113 jednostek dominujących i zależnych oraz 180 przedsiębiorstw działających samodzielnie.

W badanej zbiorowości wynik na inwestycjach w instrumenty finansowe wyniósł 1,4 mld zł, w tym inwestycje w instrumenty pochodne odnotowały ujemny wynik w kwocie 30,3 mln zł. Najlepszy wynik na inwestycjach w instrumenty finansowe odnotowały jednostki dominujące w grupie kapitałowej, bo 1,3 mld zł, w tym wynik na inwestycjach w instrumenty pochodne wyniósł 0,1 mld zł.

Szczegółowe dane odnośnie wyniku na inwestycjach w instrumenty finansowe zamieszczono w załączniku do Informacji w Tabl. 29-30.

4. Zobowiązania z tytułu operacji instrumentami finansowymi, w tym pochodnymi

Zobowiązania³ z tytułu umów dotyczących operacji finansowych na koniec 2015 r. wykazało 1077 podmiotów, z tego: 365 przedsiębiorstw działających samodzielnie, 225 jednostki dominujące w grupie

³ Szczegółowe rozwinięcie zobowiązań instrumentów finansowych, w tym pochodnych wykazanych w pasywach obejmuje podział zobowiązań na: wymagalne w terminie, sporne i przeterminowane.

kapitałowej, 325 zależnych oraz 162 jednocześnie dominujących i zależnych. Podmioty wykazały zobowiązania z tytułu instrumentów finansowych: wymagalne – 254,4 mld zł, zobowiązania sporne – 3,8 mln zł oraz przeterminowane – 340,6 mln zł.

Tabl. 10. Zobowiązania wymagalne z tytułu umów dotyczących operacji finansowych według statusu organizacyjnego przedsiębiorstw

Wyszczególnienie	liczba przedsiębiorstw	wartość	struktura wg wartości
		w mln zł	w %
Zobowiązania wymagalne z tytułu instrumentów finansowych ogółem, z tego:	1077	254 461,2	100,0
przedsiębiorstwa działające samodzielnie	365	12 156,0	4,8
jednostki dominujące w grupie kapitałowej	225	12 4479,6	48,9
jednostki zależne w grupie kapitałowej	325	3 3498,1	13,2
jednostki dominujące i zależne w grupie kapitałowej	162	8 4327,4	33,1
Zobowiązania wymagalne z tytułu instrumentów pochodnych ogółem, z tego:	317	7 255,8	100,0
przedsiębiorstwa działające samodzielnie	50	623,2	8,6
jednostki dominujące w grupie kapitałowej	61	2 818,4	38,8
jednostki zależne w grupie kapitałowej	145	2 692,4	37,1
jednostki dominujące i zależne w grupie kapitałowej	61	1 121,8	15,5

Zobowiązania wymagalne dotyczące operacji finansowych instrumentami finansowymi wyniosły 254,5 mld zł, z tego: zobowiązania do 1 roku (włącznie) – 86,5 mld zł, powyżej roku do trzech lat (włącznie) – 64,3 mld zł i powyżej trzech lat – 103,6 mld zł.

Zobowiązania wymagalne dotyczące operacji finansowych instrumentami pochodnymi wyniosły 7,3 mld zł, z tego: zobowiązania do 1 roku (włącznie) – 4,9 mld zł, powyżej roku do trzech lat (włącznie) – 1,8 mld zł i powyżej trzech lat – 0,5 mld zł.

Utworzenie rezerw na zobowiązania z tytułu umów na instrumenty finansowe w 2015 r. wykazały 42 podmioty. Stan rezerw wyniósł 0,8 mld zł. Rezerwy z tytułu umów na instrumenty pochodne utworzyły 24 podmioty i wyniosły one 31,8 mln zł.

Szczegółowe dane odnośnie zobowiązań z tytułu umów dotyczących operacji finansowych instrumentami finansowymi, w tym pochodnymi zamieszczono w załączniku do Informacji w Tabl. 31-32.

W części ankietowej badania IF za 2015 r. przedsiębiorstwa oceniały współpracę z bankami, zakładami ubezpieczeń oraz firmami windykacyjnymi.

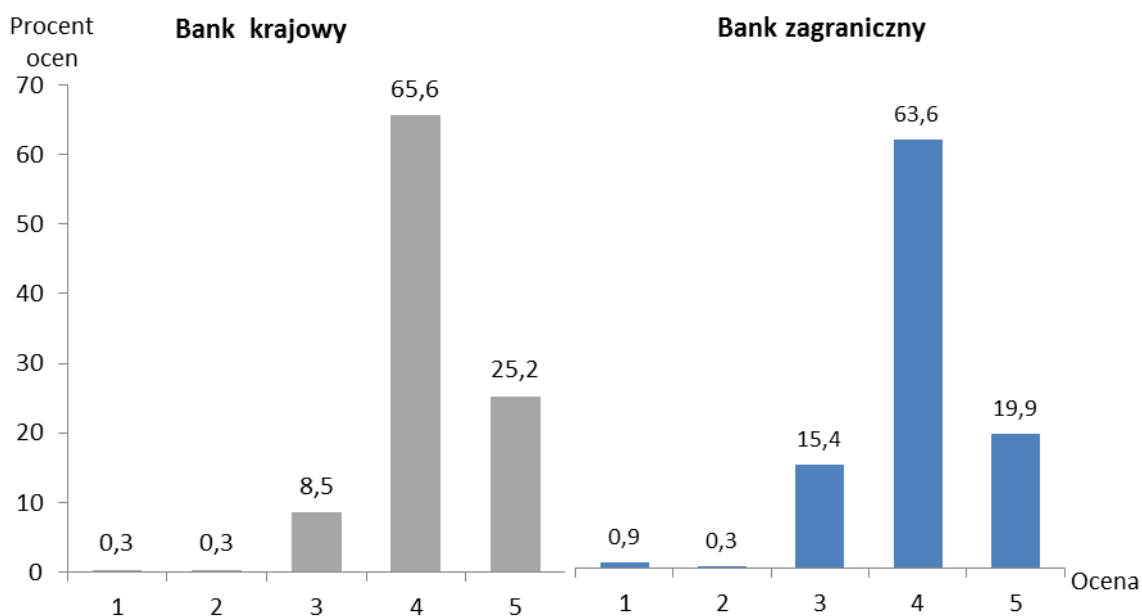
Na współpracę z bankami wskazały wszystkie 1497 badane podmioty. Zdecydowana większość przedsiębiorstw korzystała z usług trzech i więcej banków – 59,0%. Na korzystanie z usług dwóch banków wskazało 26,7% respondentów, a z jednego banku – 14,4%.

Tabl. 11. Współpraca z bankami według statusu organizacyjnego przedsiębiorstw

Wyszczególnienie	z jednym bankiem	z dwoma bankami	z trzema i więcej bankami
Podmioty korzystające z usług banków , z tego:	215	339	883
przedsiębiorstwa działające samodzielnie	100	170	295
jednostki dominujące w grupie kapitałowej	15	49	221
jednostki zależne w grupie kapitałowej	83	147	216
jednostki dominujące i zależne w grupie kapitałowej	17	33	151

W ciągu 2015 r., 127 podmiotów wskazało na zmianę banku, za przyczynę wskazując: wysokie koszty obsługi – 23,5%, brak zaufania do banku – 3,8%, a inne przyczyny – 72,7%. W przedsiębiorstwach o liczbie pracujących powyżej 249 bank zmieniło 4,3% badanych, a w przedsiębiorstwach o liczbie pracujących do 249 – 4,2%.

Wykres 5. Ocena relacji przedsiębiorstw z bankami

1 – bardzo zła, 2 – zła, 3 – przeciętna, 4 – dobra, 5 – bardzo dobra

Z wypowiedzeniem umowy kredytowej przez bank spotkało się 9 podmiotów. Wypowiedzenie umowy następowało głównie w związku z zaległymi wierzytelnościami.

Przedsiębiorstwa oceniły współpracę z bankami krajowymi i zagranicznymi. Wszystkich ocen było 1819 (liczba ocen jest większa od liczby badanych przedsiębiorstw, ponieważ część podmiotów współpracowała z większą liczbą banków)⁴, 81,7% stanowiły oceny banków krajowych, a 18,3% oceny banków zagranicznych. Określając długość współpracy ze swoim aktualnym bankiem, najczęściej wskazań, bo 46,6%, odnotowano dla okresu powyżej 10 lat, następnie 6-10 lat – 28,3%, 3-5 lat – 19,9%, 1-2 lata – 3,2%, a poniżej roku – 2,0% wskazań.

Na współpracę z zakładami ubezpieczeń wskazało 1495 badanych podmiotów. Większość przedsiębiorstw korzystała z usług trzech i więcej ubezpieczycieli – 58,5%. Na korzystanie z usług dwóch ubezpieczycieli wskazało 24,9% respondentów, a z jednego ubezpieczyciela 16,6%.

Tabl. 12. Współpraca z zakładami ubezpieczeń według statusu organizacyjnego przedsiębiorstw

Wyszczególnienie	z jednym ubezpieczycielem	z dwoma ubezpieczycielami	z trzema i więcej ubezpieczycielami
Podmioty korzystające z usług ubezpieczycieli, z tego:	248	372	875
przedsiębiorstwa działające samodzielnie	127	173	264
jednostki dominujące w grupie kapitałowej	47	60	178
jednostki zależne w grupie kapitałowej	60	99	287
jednostki dominujące i zależne w grupie kapitałowej	14	40	146

⁴ Większa liczba ocen od liczby badanych przedsiębiorstw dotyczy, również oceny współpracy z ubezpieczycielami i firmami windykacyjnymi.

Najwięcej przedsiębiorstw o liczbie pracujących powyżej 249 wskazało na współpracę z trzema i więcej ubezpieczycielami – 51,3%, z dwoma ubezpieczycielami – 29,0% oraz jednym ubezpieczycielem – 20,1%. Wśród przedsiębiorstw o liczbie pracujących do 249 najwyższy udział odpowiedzi odnotowano także dla współpracy z trzema i więcej zakładami ubezpieczeń – 66,9%. Jednak mniejszy niż dla dużych podmiotów odsetek respondentów wskazał na współpracę z dwoma lub jednym ubezpieczycielem. Było to odpowiednio 20,4% oraz 12,7%.

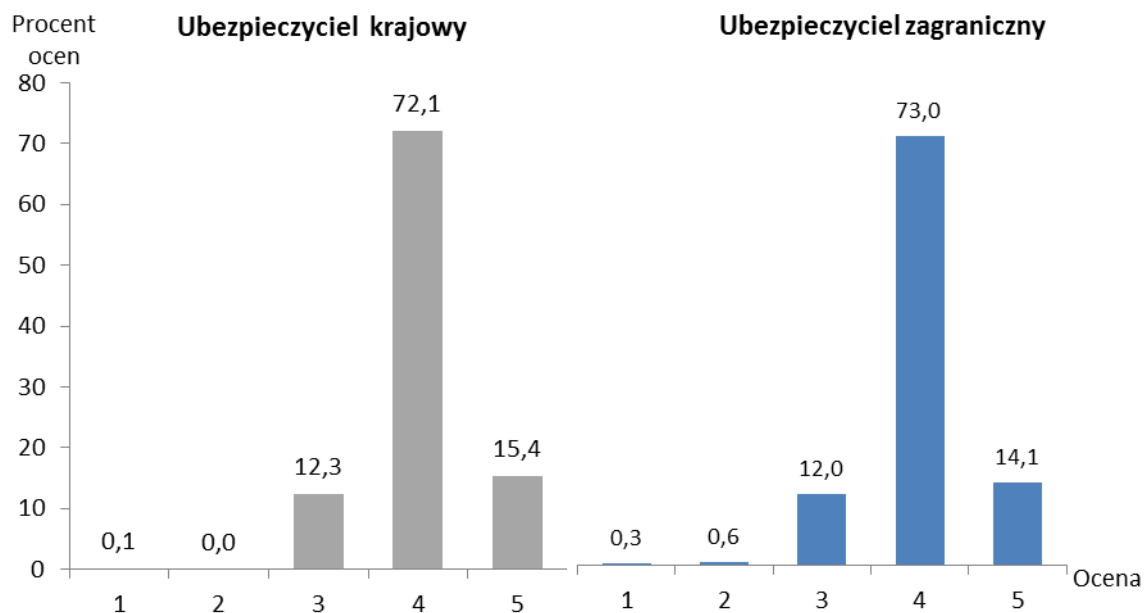
Tabl. 13. Roczna wartość składki w umowach ubezpieczeniowych zawartych i czynnych w 2015 r.

Rodzaj ubezpieczenia	roczna wartość składki ubezpieczeniowej	
	w mln zł	w %
Ogółem, z tego:	2080,4	100,0
osobowe	146,9	7,1
majątkowe	452,4	21,7
komunikacyjne	383,5	18,4
finansowe	156,3	7,5
pozostałe	941,3	45,2

Z usług ubezpieczycieli krajowych korzystało 97,5% respondentów, a z usług ubezpieczycieli zagranicznych 22,7%. Wśród ogółu badanych podmiotów 20,3% korzystało z usług ubezpieczycieli krajowych i zagranicznych a 2,4% wskazało, że korzysta z usług tylko zagranicznych zakładów ubezpieczeń. Wśród podmiotów współpracujących z ubezpieczycielami 86,6% wskazało, że oferta ubezpieczeniowa dostępna na polskim rynku wyczerpuje ich oczekiwania.

W ciągu 2015 r. 162 respondentów wskazało na zmianę ubezpieczyciela, za główną przyczynę wskazując: wysokie składki ubezpieczeniowe – 51,0%, brak odpowiedniego produktu w ofercie usług ubezpieczeniowych – 10,8% oraz inne przyczyny – 30,4%.

Wykres 6. Ocena relacji przedsiębiorstw z ubezpieczycielami

1 – bardzo zła, 2 – zła, 3 – przeciętna, 4 – dobra, 5 – bardzo dobra

Przedsiębiorstwa oceniły współpracę z ubezpieczycielami krajowymi i zagranicznymi. Wszystkich ocen było 1800, z tego: 81,1% stanowiły oceny ubezpieczycieli krajowych, a 18,9% oceny ubezpieczycieli zagranicznych. Określając długość współpracy ze swoim aktualnym ubezpieczycielem na życie najczęściej

wskazań, bo 34,6% odnotowano dla okresu 3-5 lat, następnie powyżej 10 lat – 26,0%, 6-10 lat – 25,3%, 1-2 lata – 9,0% oraz poniżej roku – 5,1% wskazań. Określając długość współpracy w pozostałych ubezpieczeniach osobowych i majątkowych najwięcej wskazań, bo 39,9% odnotowano dla okresu 3-5 lat, następnie 6-10 lat – 26,4%, powyżej 10 lat – 20,1%, 1-2 lata – 11,1% oraz poniżej roku – 2,6% wskazań.

Na 1497 badanych podmiotów 1008 wykazało windykację zagrożonych należności, z tego część prowadziła proces windykacji w różnych formach (stąd liczba wskazań 1260). Najwięcej podmiotów⁵ windykację prowadziło samodzielnie – 91,9%, na podstawie umowy z firmą windykacyjną – 26,5%, a pozostałe podmioty, tj. 6,6% sprzedawały wierzytelności.

Tabl. 14. Windykacja zagrożonych należności według statusu organizacyjnego przedsiębiorstw

Wyszczególnienie	liczba wskazań przedsiębiorstw prowadzących windykację:		
	samodzielnie	na podstawie umowy z firmą windykacyjną	sprzedaż wierzytelności
Ogółem , z tego:	926	267	67
przedsiębiorstwa działające samodzielnie	311	71	11
jednostki dominujące w grupie kapitałowej	205	62	19
jednostki zależne w grupie kapitałowej	256	79	15
jednostki dominujące i zależne w grupie kapitałowej	154	55	22

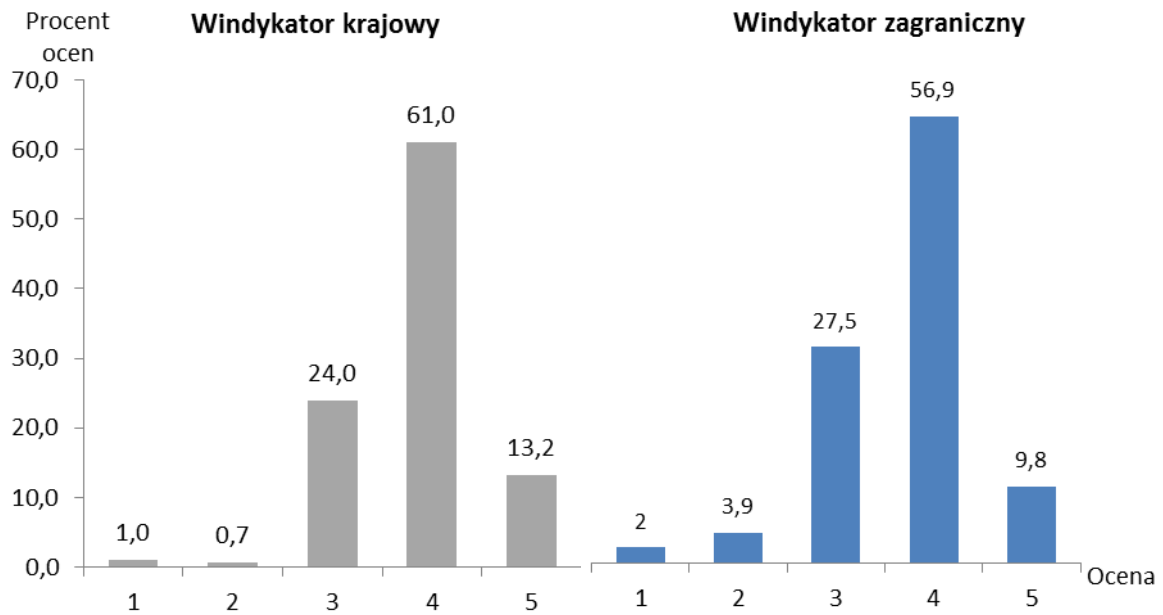
Przedsiębiorstwa, które prowadziły windykację samodzielnie, stosowały metody polubowne i sądowe w celu odzyskania wierzytelności. Windykacja polubowna polegała na: wysłaniu do dłużników pism nakłaniających do spłacenia zadłużenia – 31,3%, monitowaniu telefonicznym – 30,2%, spotkaniach i mediacji z dłużnikiem – 19,3% oraz wezwaniu do zapłaty z ostrzeżeniem o zamiarze podjęcia stosownych kroków, celem wpisania dłużnika do Rejestru Dłużników Biura Informacji Gospodarczej – 19,1%. Podmioty prowadzące windykację sądową wskazały na: uzyskanie wyroku sądowego lub nakazu zapłaty – 53,3% i egzekucję komorniczą – 46,7%.

W celu odzyskania wierzytelności 119 przedsiębiorstw zawarło umowy z jedną firmą windykacyjną, zaś 60 z dwiema i więcej firmami windykacyjnymi. Główne przyczyny, które zadecydowały o podjęciu decyzji o skorzystaniu z usług firm windykacyjnych to: niespłacanie przez dłużnika zaciągniętych zobowiązań pieniężnych – 43,2% oraz niedoprowadzająca do odzyskania wierzytelności samodzielnie prowadzona windykacja – 36,1%. Podmioty w liczbie 267, które prowadziły windykację na podstawie umowy z firmą windykacyjną, wykazały 9,7 mld zł wierzytelności według stanu na początek 2015 r. oraz 2,7 mld zł odzyskanych wierzytelności w ciągu całego roku.

Na zmianę firmy windykacyjnej w ciągu ostatnich trzech lat wskazało 76 podmiotów, za główną przyczynę wskazując: zbyt małą skuteczność w odzyskiwaniu wierzytelności – 34,2%, zbyt wysokie opłaty pobierane przez firmę windykacyjną – 27,6% oraz zbyt długi czas odzyskiwania wierzytelności – 13,2%. Przedsiębiorstwa oceniły współpracę z firmami windykacyjnymi krajowymi i zagranicznymi. Wszystkich ocen było 389, z tego: 73,8% stanowiły oceny firm windykacyjnych krajowych, a 26,2% zagranicznych. Określając długość współpracy z firmą windykacyjną najwięcej wskazań odnotowano dla okresu powyżej 5 lat – 55,1%, następnie 3-5 lat – 27,0%, 1-2 lata – 12,4%, poniżej roku – 5,6%.

⁵ Z uwagi, że jeden podmiot może prowadzić windykację w kilku formach udziały odpowiedzi nie składają się do 100%.

Wykres 7. Ocena relacji przedsiębiorstw z firmami windykacyjnymi

1 – bardzo zła, 2 – zła, 3 – przeciętna, 4 – dobra, 5 – bardzo dobra

Opracowanie merytoryczne:
**Departament Studiów
Makroekonomicznych i Finansów**
Katarzyna Siwińska tel: 22 449 40 35

Rozpowszechnianie:
Rzecznik Prasowy Prezesa GUS
Artur Satora
Tel: 22 608 3495, 22 608 3009
e-mail: rzecznik@stat.gov.pl